

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Annotation: Hoge Raad 2011-07-08

Barentsen, B.

Citation

Barentsen, B. (2011). Annotation: Hoge Raad 2011-07-08. *Jar*, 11, 158-159. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/18351>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/18351>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

209

Hoge Raad
8 juli 2011, nr. 10/00425, LJN BQ3514
(mr. Fleers, mr. Hammerstein, mr. Van Schendel, mr. Bakels, mr. Asser)
(Conclusie A-G Spier)
Noot mr. B. Barentsen

Werkgeversaansprakelijkheid. Omkeringsregel Unilever/Dikmans. Volgen van het deskundigenbericht door de rechter.

[BW art. 7:658]

De werknemster werkte in het laboratorium van de werkgever. De afzuiginstallaties, die zorgen voor het verwijderen van het stof dat bij het werken vrijkomt, hebben gedurende enkele jaren niet, althans niet goed, gewerkt. De werknemster heeft van de werkgeefster een vergoeding gevorderd van de schade die zij stelt te hebben geleden in de uitoefening van haar werkzaamheden. Volgens de werknemster is zij door het ondeugdelijk functioneren van de afzuiginstallatie blootgesteld aan onaanvaardbare grote hoeveelheden "stof". De werkgever betwist dat sprake is van causaal verband tussen de klachten en de blootstelling, nu de betreffende blootstelling kan leiden tot acute klachten maar niet tot (de gestelde) chronische klachten. De rechtbank heeft de vordering afgewezen. Het hof heeft het vonnis vernietigd en de vordering alsnog toegewezen.

Ingevolge art. 7:658 lid 2 BW moet de werknemer stellen en zo nodig bewijzen dat hij gedurende zijn werkzaamheden aan voor de gezondheid gevaarlijke stoffen is blootgesteld en aannemelijk maken dat hij lijdt aan een ziekte of gezondheidsklachten die door die blootstelling kunnen zijn veroorzaakt (HR

17 november 2000, «JAR» 2000/261 en HR 23 juni 2006, «JAR» 2006/174). De werknemer heeft echter geen belang bij zijn klacht dat het hof dit heeft miskend. Op grond van het deskundigenbericht heeft het hof immers vastgesteld dat de klachten het gevolg zijn van de blootstelling.

De rechter dient, bij de beantwoording van de vraag of hij de conclusies waartoe een deskundige in zijn rapport is gekomen in zijn beslissing zal volgen, alle ter zake door partijen aangevoerde feiten en omstandigheden in aanmerking te nemen en op basis van die aangevoerde stellingen in volle omvang te toetsen of aanleiding bestaat van de in het rapport geformuleerde conclusies af te wijken. Indien de rechter in een geval als dit – waarin de geleerde opinie van andere, door een der partijen geraadpleegde, deskundigen op gespannen voet staat met die van de door de rechter benoemde deskundigen – de zienswijze van de door hem aangewezen deskundige volgt, zal de rechter zijn beslissing in het algemeen niet verder behoeven te motiveren dan door aan te geven dat de door deze deskundige gebezigde motivering, zeker als deze vooral is gebaseerd op bijzondere kennis, ervaring en/of intuïtie, hem overtuigend voorkomt. De rechter zal op specifieke bezwaren van partijen tegen de zienswijze van de door hem aangewezen deskundige moeten ingaan, als deze bezwaren een voldoende gemotiveerde betwisting inhouden van de juistheid van deze zienswijze. Ten aanzien van zijn beslissing om de bevindingen van deskundigen al dan niet te volgen, geldt voor de rechter een beperkte motiveringsplicht.

NB. De Hoge Raad bevestigt (in algemene zin) de omkeringsregel als geformuleerd in «JAR» 2000/261 en «JAR» 2006/174, zonder deze toe te passen op het onderhavige geval. Uiteindelijk draait het in deze zaak om het deskundigenbericht. De Hoge Raad bevestigt zijn jurisprudentie over het volgen door de rechter van het deskundigenoordeel en de motiveringsplicht op dat punt. Vgl. «JAR» 2009/38 waarin eveneens deze omkeringsregel en het deskundigenbericht aan bod kwamen. De Hoge Raad heeft tussen de werkgeefster en andere werknemers op dezelfde dag identieke arresten gewezen (LJN BQ3517 en BQ3519). Zie ook «JAR» 2008/114.

De volledige uitspraak is te raadplegen op JARonline en OpMaat Arbeidsrecht incl. noot.

NOOT

In bovenstaand arrest («JAR» 2011/209) en twee gelijke arresten van 8 juli 2011, die verschillende werknemers van dezelfde werkgever betreffen, maakt de Hoge Raad de verhouding tussen deskundigenbewijs en de 'arbeidsrechtelijke omkeringsregel' weer iets duidelijker. Die laatste regel werd geïntroduceerd in het arrest Unilever/Dikmans («JAR» 2000/261) en nader uitgewerkt in het arrest Havermans/Luycks («JAR» 2006/174).

De werknemer die zijn werkgever aansprakelijk wil stellen op grond van art. 7:658 BW, moet aantonen dat hij schade heeft geleden in de uitoefening van zijn werkzaamheden. Uit de arresten Unilever/Dikmans en Havermans/Luycks vloeit voort dat de werknemer dit causale verband kan aantonen door te stellen en zo nodig te bewijzen dat hij gedurende zijn werkzaamheden aan gevaarlijke stoffen is blootgesteld en dat hij lijdt aan een ziekte of gezondheidsklachten die door die blootstelling *kunnen* zijn veroorzaakt. De enkele blootstelling aan giftige stoffen, of andere risicofactoren, gevolgd door enige ziekte levert dus nog geen (vermoeden van) een causaal verband op, zie bijvoorbeeld ook «JAR» 2005/155 en 2006/155 over RSI. De specifieke aandoening moet wel kunnen zijn veroorzaakt door die blootstelling. In de Unilever-zaak ging het om klachten die 'typisch' waren voor blootstelling aan de door de werkgever gebruikte chemicaliën. Met andere woorden: een mogelijk causaal verband tussen blootstelling en schade is voldoende, maar de werknemer zal die mogelijkheid wel voldoende aannemelijk moeten maken.

In cassatie wordt door de werkgever vooral ingezet op de vraag of het hof terecht heeft aangenomen dat het verband tussen de blootstelling en de schade wel voldoende aannemelijk is om tot toepassing van de omkeringsregel te komen. De Hoge Raad laat de kwestie of er een bewijsvermoeden van causaal verband mag worden gehanteerd rusten. De Hoge Raad stoot door naar de vraag of het bewijs van causaal verband is geleverd, en is van oordeel dat het hof tot een bevestigende beantwoording van die vraag mocht komen op basis van de conclusies van de door het hof benoemde deskundigen. De waardering van deskundigen-

bewijs is aan de feitenrechter overgelaten en voor zijn beslissing om een deskundige al dan niet te volgen geldt een beperkte motiveringsplicht.

De vraag of het Unilever/Dikmans-bewijsvermoeden mag worden gehanteerd en de vraag of het causaal verband is aangetoond zijn eigenlijk niet zo goed te scheiden. Daarbij moet bedacht worden dat het 'bewijs' van causaal verband niet 100% waterdicht en onomstotelijk hoeft te zijn, maar dat het gaat om een afweging van aannemelijkheden. In elk geval wanneer er deskundigen aan te pas moeten komen, is de rechtsvraag in wezen of op basis van de bevindingen van de deskundigen dat (mogelijke) verband voldoende aannemelijk is. Het is vervolgens lood om oud ijzer of de rechter oordeelt of de drempels van het bewijsvermoeden zijn gehaald of dat hij het bewijs geleverd acht. Het is immers niet goed voorstelbaar dat de werkgever nog aan aansprakelijkheid kan ontkomen als de werknemer de Unilever/Dikmans-drempel haalt, en omgekeerd, dat de werknemer die het mogelijke verband onvoldoende weet aan te tonen het 'echte bewijs' nog wel zou kunnen leveren.

Wanneer het vermoeden of het bewijs van causaal verband moet worden geleverd met behulp van deskundigen, voegt de arbeidsrechtelijke omkeringsregel eigenlijk niet zo veel toe. Dat blijkt ook uit het arrest over de bekistingstimmerman met rugklachten («JAR» 2009/38). Ondanks jarenlange blootstelling aan zware rugbelastende werkzaamheden was de werkgever niet aansprakelijk voor diens rugklachten, omdat de in die zaak geraadpleegde deskundigen het verband tussen schade en de (zware) werkzaamheden niet zagen. En juist in zaken waar wellicht sprake zou kunnen zijn van schade als gevolg van lange blootstelling zal vaak een deskundige moeten worden ingeschakeld.

Mr. B. Barentsen